

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS SISTEMOS INTEGRACIJOS Į
EUROPOS ELEKTROS ENERGETIKOS SISTEMAS ĮSTATYMO NR. XI-2052
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS
ĮSTATYMO NR. VIII-1881 20, 67, 68, 71 IR 72 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO 80 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos integracijos į Europos elektros energetikos sistemas įstatymo Nr. XI-2052 pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) rengimą paskatino šios priežastys:

- Lietuvos Respublikos Seimas 2018 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. XIII-1288 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. birželio 26 d. nutarimo Nr. XI-2133 „Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtino atnaujintą Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategiją, kurioje nurodyta, kad strateginis valstybės tikslas elektros energetikos srityje – Lietuvos elektros energetikos sistemos sinchronizacija su kontinentinės Europos elektros energetikos sistema, šį tikslą įgyvendinant iki 2025 metų;

- Europos Sąjungos energetikos strategijoje yra akcentuojamas Baltijos šalių energijos tiekimo saugumo klausimas, susijęs su elektros energijos tinklo veikimo priklausomybe nuo išorės operatoriaus;

- Baltijos šalys, Lenkijos Respublika ir Europos Komisija 2018 m. birželio 28 d. pasirašė politinį susitarimą dėl Baltijos šalių elektros energetikos sistemų sinchronizacijos su kontinentinės Europos elektros tinklais per Lenkijos Respubliką;

- tinkamai įgyvendinti 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 714/2009 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003 (OL 2009 L 211, p. 15), 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 2003/54/EB (OL 2009 L 211, p. 55), ir 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (OL 2011 L 326, p. 1) reikalavimus dėl Europos Sąjungos valstybių narių elektros energetikos sistemų ir elektros energijos rinkų organizavimo ir integracijos galima tik sujungus Lietuvos Respublikos ir kitų Baltijos šalių elektros energetikos sistemas su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu;

- Baltijos energijos rinkų sujungimo plano (BEMIP) aukšto lygio grupė 2018 m. rugsėjo 14 d. priėmė sprendimą dėl Baltijos šalių elektros energetikos sistemų sinchronizacijos su kontinentinės Europos elektros tinklais scenarijaus įgyvendinimo, kuriuo pritarta techniniam sinchronizavimo scenarijui.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos integracijos į Europos elektros energetikos sistemas įstatymas (toliau – Įstatymas) Seime buvo priimtas 2012 m. birželio 12 d. Nuo tada vykdant Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu projektą (toliau – elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektas) įvyko svarbus proveržis, t. y. buvo įrengtos ir 2015 m. pradėtos eksploatuoti elektros jungiamosios linijos su Lenkijos Respublika – *LitPol Link* ir Švedijos Karalyste – *NordBalt*, sukurta regioninės Baltijos valstybių elektros rinka, su Latvija, Estija, Lenkija ir Europos Komisija pasirašytas politinis susitarimas ir patvirtinti kiti reikalingi sprendimai dėl elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimo konkretaus būdo ir termino.

Įvertinant įvykusius kokybinius pokyčius, sudarytus tarpvalstybinius susitarimus ir planuojant kitus elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto etapus, galiojanti Įstatymo redakcija nesudaro pakankamų teisinių prielaidų, reikalingų elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto tinkamam įgyvendinimui, kaip tai numato ir reikalauja galiojanti Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija.

Kartu su Įstatymo projektu parengti šie lydimieji įstatymų projektai:

- 1) Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 20, 67, 68, 71 ir 72 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – EEĮ projektas);
- 2) Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 80 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – CPK projektas).

Įstatymo projektu ir lydimaisiais įstatymų projektais siekiama sudaryti tinkamas sąlygas ir užtikrinti sklandžią Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos desinchronizaciją nuo Nepriklausomų Valstybių Sandraugos šalių elektros energetikos sistemos (toliau – IPS / UPS sistema) ir Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimą su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu iki 2025 m. Šiam tikslui pasiekti Įstatymo projekte ir lydimuosiuose įstatymų projektuose numatyta:

- elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektui ir jį sudarantiems atskiriems infrastruktūriniais projektams suteikti ypatingos valstybinės svarbos projekto statusą; elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto pripažinimas ypatingos valstybinės svarbos projektu užtikrintų spartesnį ir efektyvesnį šio projekto įgyvendinimą, leistų priimti su elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimu susijusius sprendimus per įmanomai trumpiausius terminus, įskaitant ir spartesnį planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, teritorijų planavimo, žemės paėmimo visuomenės poreikiams ir projektavimo procedūrų atlikimą, sumažintų teritorijų planavimo proceso sustabdymo rizikas ir suteiktų galimybę parinkti optimalias, elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektui įgyvendinti reikalingų elektros linijų tiesimo trasas;
- nustatyti elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto organizacines sąlygas;
- nustatyti elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimo finansavimo sąlygas;
- nustatyti Lietuvos elektros energetikos sistemos desinchronizavimo nuo IPS / UPS sistemos būtinąsias sąlygas;
- sudaryti sąlygas sparčiau vykdyti teritorijų planavimo procedūras, nustatyti servitutus, atlikti poveikio aplinkai vertinimo procedūras (išskyrus visuomenės informavimo procedūras), numatant trumpesnius kompetentingų institucijų leidimų išdavimo, pateiktų projektų derinimo ir kitus procedūrinius terminus, taip pat specialų reguliavimą, susijusį su teritorijų planavimo dokumentų rengimu ir servitutų nustatymu;
- įtvirtinti efektyvų galimų ginčų nagrinėjimą, siekiant suvaldyti su elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimo terminais susijusias rizikas.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Projektų iniciatorė – Lietuvos Respublikos energetikos ministerija.

Projektą parengė Energetikos ministerijos Elektros ūkio skyrius (skyriaus vedėja Justina Ratkevičiūtė, tel. (8 5) 203 4472, papild. 1, el. p. justina.ratkeviciute@enmin.lt, tiesioginis rengėjas – patarėjas Gediminas Karalius, tel. (8 5) 203 4472, papild. 2, el. p. gediminas.karalius@enmin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje įtvirtinta, kad strateginis valstybės tikslas elektros energetikos srityje – Lietuvos elektros energetikos sistemos sinchronizacija su kontinentinės Europos elektros energetikos sistema per Lenkijos Respublikos elektros energetikos sistemą, šį tikslą įgyvendinant iki 2025 m.

Galiojančiame Įstatyme nurodytas elektros energetikos sistemų sinchronizacijos įgyvendinimo terminas – 2020 m., tačiau tai neatitinka sudarytų naujausių tarpvalstybinių susitarimų ir Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos nuostatų, kurios patvirtintos įvertinant objektyvias faktines aplinkybes, susijusias su elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimo perspektyvomis. Įstatyme nustatytuose integracijos etapuose nurodyti jau įgyvendinti strateginiai elektros energetikos sektoriaus projektai (pastatytos ir eksploatuojamos *LitPol Link* bei *NordBalt* jungiamosios linijos, sukurta regioninė Baltijos valstybių elektros energijos rinka), kurie yra tik dalis

projektų, reikalingų Lietuvos energetikos sistemos sujungimui su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu.

Šiuo metu galiojančiuose teisės aktuose nėra reglamentuotas Lietuvos elektros energetikos sistemos pasirengimas iki elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimo dirbti atskirai nuo IPS / UPS sistemos. Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos 42.1.2 papunktyje numatyta, kad vienas iš pagrindinių uždavinių, siekiant tinkamai pasirengti elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimui, yra dalyvavimas atliekant Lietuvos, Latvijos ir Estijos izoliuoto elektros energetikos sistemų darbo bandymą. Izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymo atlikimas taip pat yra numatytas ir Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu projekto koncepcijos ir projekto įgyvendinimo strateginėse kryptyse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. balandžio 25 d. nutarimu Nr. 449 „Dėl Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu projekto koncepcijos ir projekto įgyvendinimo strateginių kryptių patvirtinimo“, elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimo orientaciniame plane Nr. 7 ir Būtinųjų priemonių, skirtų apsaugoti nuo nesaugios branduolinės elektrinės, kuri yra statoma Baltarusijos Respublikoje ir kuri kelia grėsmę Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui, aplinkai ir visuomenės sveikatai, įgyvendinimo veiksmų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. rugsėjo 13 d. nutarimu Nr. 739 „Dėl Būtinųjų priemonių, skirtų apsaugoti nuo nesaugios branduolinės elektrinės, kuri yra statoma Baltarusijos Respublikoje ir kuri kelia grėsmę Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui, aplinkai ir visuomenės sveikatai, įgyvendinimo veiksmų plano patvirtinimo“, 3.2 papunktyje. Pažymėtina, kad nei Įstatyme, nei kituose teisės aktuose nėra apibrėžti izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymo atlikimo kriterijai, sąlygos ir atsakomybės. Atsižvelgiant į tai, kad šio bandymo metu Lietuvos elektros energetikos sistema laikinai veiks nepriklausomai nuo Rusijos Federacijos ir Baltarusijos Respublikos energetikos sistemų, įstatymo lygmeniu, be kita ko, yra būtina nustatyti Lietuvos Respublikos elektros perdavimo sistemos operatoriaus (toliau – operatorius) ir elektros tinklų naudotojų pareigas šiuo laikotarpiu.

Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje yra nurodyta, kad Lietuvos elektros energetikos sistemos atsijungimas nuo darbo sinchroniniu režimu su IPS / UPS sistema ir elektros energetikos sistemos elektros energetikos sistemų sinchronizacija su kontinentinės Europos elektros energetikos sistema energetinio saugumo užtikrinimo ir palaikymo požiūriu yra būtini. Tačiau šiuo metu teisės aktuose nėra reglamentuotos nuo elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto neatsiejamoms Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos desinchronizacijos nuo IPS / UPS sistemos būtinoms sąlygoms ir tai, kaip bus atliekama desinchronizacija nuo Rusijos Federacijos ir Baltarusijos Respublikos energetikos sistemų.

Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas teritorijų planavimo, servitutų nustatymo, poveikio aplinkai vertinimo srityse nėra pakankamas, kad užtikrintų elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto operatyvų įgyvendinimą. Minėtas sritis reglamentuojantys teisės aktai nustato pakankamai ilgus procedūrinius terminus, per kuriuos skirtingos valstybės ir savivaldybių institucijos gali priimti projektui įgyvendinti reikiamus sprendimus, suderinimus ir atlikti kitus veiksmus. Šių procedūrų dažnai neįmanoma atlikti kompleksiskai, t. y. reikia laukti, kol bus priimtas vienas administracinis sprendimas (pvz., priimtas sprendimas dėl poveikio aplinkai vertinimo, po to patvirtintas teritorijų planavimo dokumentas ir t. t.), kad būtų galima gauti tolimesnį sprendimą.

Be to, šiuo metu galiojančiame Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme nėra aiškiai reglamentuoti valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumento (t. y. dokumento, kuris turės būti rengiamas įgyvendinant elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektą) rengimo finansavimo klausimai, o inicijavimas visai nenumatytas, todėl gali kilti skirtingų interpretacijų, ar projekto rengimą inicijuoti ir finansuoti gali teritorijų planavimu tiesiogiai suinteresuotas asmuo – šiuo atveju operatorius. Pastarojo teisinio reguliavimo neapibrėžtumo pašalinimas prisidėtų prie sklandaus elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektui reikalingos perdavimo tinklų infrastruktūros sukūrimo.

Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo (toliau – EEĮ) 75 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad tinklų operatoriai, sudarę sutartis su žemės savininkais dėl žemės servitutų nustatymo elektros tinklams įrengti tinklų operatoriams nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais nepriklausančioje žemėje, žemės savininkams išmoka vienkartinės kompensacijas nuostoliams dėl servituto nustatymo atlyginti, kurių maksimalus dydis yra apskaičiuojamas pagal Vyriausybės patvirtintą metodiką. Vyriausybė 2018 m. liepos 25 d. nutarimu Nr. 725 „Dėl Maksimalaus dydžio vienkartinės kompensacijos, mokamos už naudojimąsi įstatymu ar sutartimi tinklų operatorių naudai nustatyto žemės servituto, nustatymo metodikos patvirtinimo“ patvirtino Maksimalaus dydžio vienkartinės kompensacijos, mokamos už naudojimąsi įstatymu ar sutartimi tinklų operatorių naudai nustatyto žemės servituto, nustatymo metodiką (toliau – Metodika), kurioje nustatyta, kad maksimali galima kompensacija yra apskaičiuojama taip pat, kaip ir kompensacija už naudojimąsi administraciniu aktu nustatyto žemės servituto pagal Vienkartinės ar periodinės kompensacijos, mokamos už naudojimąsi administraciniu aktu nustatyto žemės servituto, tarnaujančiojo daikto savininkui ar valstybinės žemės patikėtiniui apskaičiavimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 2 d. nutarimu Nr. 1541 „Dėl Vienkartinės ar periodinės kompensacijos, mokamos už naudojimąsi administraciniu aktu nustatyto žemės servituto, tarnaujančiojo daikto savininkui ar valstybinės žemės patikėtiniui apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“. Taigi, kompensacijos apskaičiavimas ir dydis abiem servituto nustatymo atvejais yra analogiškas, tačiau servitutų nustatymas administraciniu aktu leistų operatyviau atlikti reikiamas procedūras ir taip sumažinti rizikas dėl elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto neįgyvendinimo laiku.

EEĮ reglamentuotas operatoriaus atsakomybės ribojimas tik bendrais atvejais, t. y. EEĮ 71 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad elektros energijos persiuntimas vartotojams gali būti laikinai nutrauktas nesant vartotojų kaltės tik siekiant apsaugoti visuomenės interesus, tarp jų Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme nustatyta tvarka paskelbus ekstremaliąją energetikos padėtį, arba atliekant naujų vartotojų prijungimo ar elektros tinklų priežiūros darbus. Laikino elektros energijos persiuntimo nutraukimo siekiant užtikrinti visuomenės interesus sąlygų ir su tuo susijusių nuostolių apskaičiavimo ir atlyginimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. 1-121 „Dėl Laikino elektros energijos persiuntimo nutraukimo siekiant užtikrinti visuomenės interesus sąlygas ir su tuo susijusių nuostolių apskaičiavimo ir atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 5.1–5.3 papunkčiuose numatomi tam tikri atvejai, kuomet, siekiant užtikrinti svarbius visuomenės interesus, elektros energijos persiuntimas vartotojui gali būti nutraukiamas ar apribotas. Remiantis minėto aprašo 29 punktu, tokiais atvejais operatorius neatlygina vartotojui patirtų nuostolių, kai jam elektros energijos persiuntimas nutraukiamas arba apribojamas. Vis dėlto šių teisinių santykių kontekste teisės aktuose nėra aptariamų izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymo situacijos ir su jomis susiję galimi neigiami padariniai, dėl to Įstatymo projekte ši situacija yra aiškiai apibrėžiama.

Pagal galiojančio Įstatymo 6 straipsnio 3 dalį, elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektui įgyvendinti numatytas finansavimas viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšomis, taip pat gali būti naudojamos Europos Sąjungos finansinės paramos lėšos ir kitos teisėtai gautos lėšos.

4. Įstatymų projektuose siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Dėl Įstatymo projekto

Įstatymo projekte nauja redakcija išdėstyto Įstatymo 1 straipsnyje patikslinta Įstatymo paskirtis, nurodant, kad sujungimui su kontinentinės Europos elektros tinklais turi būti aptartos ir desinchronizavimo nuo IPS / UPS sistemos ir elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimo sąlygos ir principai.

Įstatymo projekte nauja redakcija išdėstyto Įstatymo 2 straipsnyje Įstatymas papildomas šiuo metu galiojančiuose energetikos sektoriaus teisės aktuose neapibrėžtomis sąvokomis, susijusiomis su

elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimo specialiuoju reguliavimu: „izoliuotas elektros energetikos sistemos darbas“, „elektros energetikos sistemų sinchronizacija“, „izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymas“, „elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektas“, „elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto specialieji planai“. Taip pat išbrauktos aktualumą praradusios sąvokos „elektros jungtys“, „nauja regioninė branduolinė (atominė) elektrinė“.

Istatymo projekte nauja redakcija išdėstyto Istatymo 3 straipsnyje išvardijami pagrindiniai šio įstatymo tikslai ir atsisakoma neaktualių Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos integracijos į Europos elektros energetikos sistemas etapų.

Istatymo projekte nauja redakcija išdėstyto Istatymo 4 straipsnyje įtvirtinama, kad Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimas su kontinentinės Europos elektros tinklais yra visuomenės viešasis interesas, kuriuo siekiama strateginio valstybės tikslo – Lietuvos Respublikos energetinės nepriklausomybės užtikrinimo. Taip pat įstatymo lygmeniu įtvirtinama, kad elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektas bus vykdomas per Lenkijos Respublikos elektros energetikos sistemą, numatant galutinį elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimo terminą – 2025 m. Šis terminas nurodytas atsižvelgiant į: (i) Baltijos energijos rinkų sujungimo planą (BEMIP), kuriame nurodytas vienas iš esminių tikslų – Baltijos šalių elektros energetikos sistemų sujungimas su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu iki 2025 m.; ir į (ii) Baltijos šalių, Lenkijos Respublikos ir Europos Komisijos 2018 m. birželio 28 d. pasirašytą politinį susitarimą dėl Baltijos šalių elektros energetikos sistemų sinchronizacijos su kontinentinės Europos elektros tinklais per Lenkijos Respubliką.

Siekiant sklandžiai ir laiku įgyvendinti elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektą, elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektui ir jį sudarantiems atskiriems elektros energetikos sistemos infrastruktūros plėtros projektams Istatymo projektu siūloma suteikti ypatingos valstybinės svarbos projektų statusą, kuris leistų sumažinti ginčų tikimybę minėto projekto vystymo metu, taip sumažinant prielaidas, lėtinančias projekto vystymą. Be to, atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu yra vykdomos elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto studijos, reikalingos konkrečiam perdavimo tinklų plėtros poreikiui nustatyti, ir nėra žinoma visa reikiama sukurti ar pertvarkyti perdavimo tinklų infrastruktūra, nauja redakcija dėstomu įstatymu Vyriausybei numatoma teisė Energetikos ministerijos teikimu tvirtinti atskirų projektų sąrašą, o operatoriui numatoma pareiga pateikti pasiūlymus dėl konkrečių projektų įtraukimo į šį sąrašą, kurių visuma sudarys elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektą.

Lietuvos Respublikos žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymo 3 straipsnio 1 dalis numato, kad Vyriausybės teikimu Seimas minėto įstatymo nustatyta tvarka ypatingos valstybinės svarbos projektais pripažįsta valstybei svarbius ekonominius ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčius energetikos infrastruktūros, transporto infrastruktūros ar krašto apsaugos sričių projektus. Pažymėtina, kad Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos 1.2.1 papunktyje įtvirtinta, kad Lietuvos elektros energetikos sistemos sinchronizacija su kontinentinės Europos elektros energetikos sistema yra strateginis šalies saugumo prioritetasis, be to, minėtos strategijos 4 punkte elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektas pripažintas ir patvirtintas strateginiu valstybės tikslu elektros energetikos srityje. Taigi, Seimas patvirtindamas Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategiją jau pripažino elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui.

Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad valstybės institucija, inicijuojanti projekto pripažinimą ypatingos valstybinės svarbos projektu, turi pateikti Vyriausybei parengtą projekto galimybių studiją, kurioje būtų pateikta išsami numatomo įgyvendinti projekto analizė techniniu, finansiniu ir ekonominiu požiūriais. Yra atliktos šios studijos, susijusios su elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektu: Baltijos valstybių integracijos į Europos Sąjungos vidaus elektros rinką studija, Galimų jungčių įrengimo galimybių studija (*Gothia Power* studija), Baltijos šalių elektros energetikos sistemų integravimo į Europos Sąjungos elektros perdavimo sistemas studija, Techninė

ir ekonominė analizė (JRC Studija), Baltijos šalių elektros energetikos sistemos pasirengimo izoliuoto darbo bandymui studija, Baltijos šalių sinchroninio sujungimo su kontinentinės Europos tinklais dinaminio stabilumo studija, Baltijos šalių sinchroninio sujungimo su kontinentinės Europos tinklais dažnio stabilumo studija, apie kurias informacija periodiškai buvo teikiama Vyriausybei.

Pažymėtina, kad Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymo 3 straipsnio 2 dalis numato, kad Seimas projektą pripažįsta ypatingos valstybinės svarbos projektu priimdamas nutarimą arba įstatymą. Todėl teikiamu Įstatymo projektu siūlant elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektą pripažinti ypatingos valstybinės svarbos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčiu projektu yra laikomasi Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymo reikalavimų. Visais kitais atvejais, remiantis *lex specialis* principu, Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymo nuostatos taikytinos tiek, kiek jos neprieštarauja Įstatymo projektu teikiamo Įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje numatytam specialiajam reguliavimui.

Įstatymo projekte nauja redakcija išdėstyto Įstatymo 5 straipsnyje patikslintos Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu būtiniosios sąlygos, atsisakant aktualumą praradusių sąlygų ir papildant naujomis aktualiomis sąlygomis.

Įstatymo projekte nauja redakcija išdėstyto Įstatymo 6 straipsnyje naujai reglamentuojamos Įstatymo paskirtyje ir tiksluose nurodytos Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos desinchronizacijos nuo IPS / UPS sistemos būtiniosios sąlygos. Elektros energetikos sistemų sinchronizacijos su kontinentinės Europos elektros tinklais projekto įgyvendinimas yra neatsiejamas nuo desinchronizacijos nuo IPS / UPS sistemos. Kartu su elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektu norint atlikti desinchronizavimą nuo IPS / UPS sistemos (Rusijos Federacijos, įskaitant Kaliningrado sritį, ir Baltarusijos Respublikos elektros energetikos sistemų) turės būti nutrauktas Baltarusijos, Rusijos, Estijos, Lietuvos ir Latvijos (BRELL) susitarimas vadovaujantis Lietuvos Respublikos būtinųjų priemonių, skirtų apsaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių, įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nustatytais sąlygomis.

Įstatymo projekte nauja redakcija išdėstyto Įstatymo 7 straipsnyje reglamentuojamas izoliuotas elektros energetikos sistemos darbas, kuris reikalingas siekiant užtikrinti elektros energetikos sistemos stabilų darbą avariniais atvejais atsijungus nuo kontinentinės Europos elektros tinklų. Šio reglamentavimo būtinybę lemia tai, kad izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo tikimybė veikiant sinchroniškai su kontinentinės Europos elektros tinklais padidės, nes sinchroninis darbas su kontinentinės Europos elektros tinklais bus užtikrinamas tik per vieną dvigrandę sinchroninę liniją.

Įstatymo projekte viena iš būtinųjų sąlygų numatytas izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymas, kurį atlikus bus galima įvertinti būtinas technines ir organizacines priemones ruošiantis elektros energetikos sistemų sinchronizacijai su kontinentinės Europos elektros tinklais ir siekiant atitikti Europos Sąjungos teisės aktų, įskaitant tinklų kodeksų, reikalavimus. Ruošiantis izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymui, būtina įvertinti elektros energetikos sistemos balansus (minimalią elektros energijos gamybą, reikalingą suvartojimui bei galios rezervų užtikrinimui), galimų sutrikimų totalios ar dalinės sisteminės avarijos pasekmes ir parengti prevencines priemones galimoms rizikoms suvaldyti.

Pagal Įstatymo projekto 7 straipsnio 4 dalį, operatorius privalo imtis visų reikiamų priemonių, kad būtų išvengta elektros energijos tiekimo sutrikimų tinklų naudotojams izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymo metu. Tačiau Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos 42.1.2 papunktyje numatyta, kad izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymo metu tam tikros pareigos numatomos ne tik operatoriui, bet ir sistemos naudotojams, t. y. bandymo metu elektros energetikos sistemos naudotojai turi atsakingai vykdyti nustatytas bandymo sąlygas. Dėl to Įstatymo projekte numatyta, kad siekiant sumažinti galimus tinklų naudotojų nuostolius Baltijos šalių izoliuoto elektros energetikos sistemų darbo bandymo metu tinklų naudotojai turi būti pasirengę galimiems elektros tiekimo sutrikimams ar būti įsidieję technines priemones, reikalingas

technologiniams procesams saugiai sustabdyti ir galimiems nuostoliams išvengti ar maksimaliai juos sumažinti.

Įstatymu reguliuojamų visuomeninių santykių svarba ir operatoriui valstybės deleguoto elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimo sudėtingumas lemia būtinybę numatyti, kad dėl teisės aktuose numatytų reikalavimų nepažeidžiančio izoliuoto elektros energetikos sistemų darbo bandymo vykdymo, tinklų naudotojų, įskaitant buitinius vartotojus, patirti neigiami padariniai nėra kompensuojami, jeigu jie atsiranda dėl aplinkybių, kurių nebuvo galima numatyti ir kontroliuoti prieš pradedant izoliuoto darbo bandymą. Ypatingą tokio reguliavimo poreikį, be kita ko, lemia tai, kad: (i) ši pareiga bus vykdoma tenkinant svarbius visuomenės interesus – siekiant užtikrinti saugų ir patikimą elektros energetikos sistemos veikimą ateityje; (ii) izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymo metu galimos įvairios situacijos ir susijusios pasekmės, kurios gali būti lemiamos aplinkybių, kurių operatorius, tikėtina, kad negalės nei numatyti arba išvengti, nei kuriomis nors priemonėmis pašalinti, taip pat įtakos gali turėti trečiųjų asmenų (šalių) veikla ar tam tikri sprendimai gali būti priimami esant būtinojo reikalingumo aplinkybėms; (iii) Įstatymo projektu reglamentuojamas izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymas nėra operatoriaus įprasta veikla, tačiau šis bandymas yra būtinoji sąlyga elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektui įgyvendinti. Atsižvelgiant į tokias aplinkybes, su izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymo pareigos vykdymu susijusios rizikos turi būti atitinkamai paskirstomos, atsižvelgiant į naudą, kuriamą visuomenei.

Įstatymo projekte nauja redakcija išdėstyto Įstatymo 8 straipsnyje numatytas specialus reglamentavimas teritorijų planavimo dokumentų, reikalingų elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektui tinkamai įgyvendinti, rengimo srityje. Šiame straipsnyje numatyta operatoriaus planavimo iniciatyvos teisė ir galimybė teikti Energetikos ministerijai, t. y. planavimo organizatoriui, pasiūlymus dėl konkrečių specialiųjų planų rengimo, keitimo ar koregavimo ir (ar) finansavimo. Numatyta planavimo iniciatyvos teisė sudarys sąlygas spartesniam projekto įgyvendinimui, t. y. operatoriui bus įtvirtinta teisė inicijuoti valstybės lygmens planavimą ir susitarti su Energetikos ministerija dėl minėto projekto finansavimo operatoriaus lėšomis.

Įstatymo projekte nauja redakcija išdėstyto Įstatymo 9 straipsnyje reglamentuojamas žemės suteikimas elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektą sudarančių elektros energetikos sistemos infrastruktūros plėtros projektų įgyvendinimui. Elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektui įgyvendinti numatoma taikyti Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymą. Minėtame įstatyme numatytos žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūros užtikrins spartų ir efektyvų žemės paėmimo visuomenės poreikiams procesą, sudarys sąlygas paaimti visuomenės poreikiams reikalingą žemę per racionalius terminus. Pažymėtina, kad preliminariniai elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektui įgyvendinti reikės apie 20 ha žemės, kuriai turės būti taikoma žemės paėmimo visuomenės poreikiams tvarka.

Įstatymo projekto 9 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad servitutai, reikalingi elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektui įgyvendinti, bus nustatomi administraciniu aktu Žemės įstatymo nustatyta tvarka. Kadangi pagal Metodiką maksimali galima kompensacija už sutartimi nustatytą servitutą yra apskaičiuojama taip pat, kaip ir kompensacija už naudojimąsi administraciniu aktu nustatytu žemės servitutu, todėl, siekiant teisinio aiškumo, siūloma įtvirtinti, kad servitutai bus nustatomi tik administraciniais aktais. Pažymėtina, kad servitutų nustatymą administraciniu aktu vykdytų Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, kuriai teisės aktuose nustatyta tvarka yra priskirta tokia funkcija, ir tokiu būdu būtų operatyviau atliktos reikiamos procedūros ir sumažėtų rizika dėl elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto neįgyvendinimo laiku.

Įstatymo projekte nauja redakcija išdėstyto Įstatymo 10 straipsnyje numatytas elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektui reikalingų su teritorijų planavimu, statyba, servitutų nustatymu ir planuojamos ūkinės veiklos poveikio vertinimu susijusių administracinių procedūrų, paslaugų ir individualių aktų priėmimas prioriteto tvarka ir trumpesniais terminais. Numatomas ne ilgesnis kaip 5 darbo dienų terminas, skaičiuojamas nuo reikiamų dokumentų ir informacijos gavimo dienos (su galimybe jį pratęsti dėl objektyvių priežasčių). Taip pat nurodomi konkretūs atvejai,

kuomet sutrumpintas 5 darbo dienų terminas nėra taikomas, siekiant užtikrinti visuomenės teisę dalyvauti priimančioms sprendimams ir gauti visą reikiamą informaciją. Numatyta, kad elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektui įgyvendinti rengiami teritorijų planavimo dokumentai turi būti išnagrinėti ir išvada dėl jų pateikta per 10 darbo dienų, taip pat dokumentai turi būti patikrinti ir patikrinimo aktas pateiktas per 10 darbo dienų, terminus skaičiuojant nuo planavimo organizatoriaus atitinkamo prašymo pateikimo dienos. Specialusis planas turi būti patvirtintas per 20 darbo dienų, terminą skaičiuojant nuo specialiojo plano pateikimo tvirtinti dienos. Atsakingos institucijos atrankos dėl poveikio vertinimo išvada, ar privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą, turi būti priimti per 20 darbo dienų nuo reikiamų dokumentų iš planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus (užsakovo) ar poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo gavimo dienos. Kadangi elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektas turi būti įgyvendintas iki 2025 m. (imtinai), būtina ne tik supaprastinti teritorijų planavimo procedūras, bet ir numatyti įmanomai trumpiausius terminus, per kuriuos atitinkamos valstybės institucijos turi priimti atitinkamus sprendimus. Įstatymo projekte siūlomi terminai turėtų paskatinti veiksmingiau apibrėžti ir vykdyti teritorijų planavimo, poveikio aplinkai vertinimo, žemėtvarkos, leidimų išdavimo procedūras ir užtikrinti aukštus aplinkos apsaugos standartus ir visuomenės teisę dalyvauti svarstant elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektą.

Įstatymo projekte nauja redakcija išdėstyto Įstatymo 11 straipsnyje numatyta, kad elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektas finansuojamas operatoriaus ir (ar) Europos Sąjungos fondų lėšomis, gautomis subsidijomis, dotacijomis ar joms prilygintoms lėšomis. Taip pat numatyta, kad Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija operatoriaus patirtas elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto sąnaudas įtraukia į perdavimo paslaugų kainą. Įstatymo projektu atsisakoma Įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nurodyto reglamentavimo, kad elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimas finansuojamas viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšomis.

Įstatymo projekte nauja redakcija išdėstyto Įstatymo 12 straipsnyje numatoma, kad operatorius turės nustatyti Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu ir sistemos atsijungimo nuo IPS / UPS sistemos būtinųjų sąlygų įgyvendinimo veiksmų planą. Taip pat praplečiamos nacionalinio ir regioninio bendradarbiavimo nuostatos. Elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektas yra visos valstybės strateginis tikslas, kurį įgyvendinant privalo dalyvauti visi suinteresuoti subjektai: valstybės ir savivaldybių institucijos, tinklų operatoriai, taip pat kitos įmonės, įstaigos ir organizacijos ir kiti tinklų naudotojai.

Ginčai, susiję su elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimu, gali stabdyti šio strateginio projekto įgyvendinimą, jį užvilinti, sukelti itin dideles neigiamas pasekmes visam elektros energetikos sektoriui ir jo dalyviams. Todėl, siekiant užtikrinti operatyvų ir efektyvų ginčų, susijusių su elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimu, sprendimą ir siekiant išvengti dėl jų nagrinėjimo galinčių kilti neigiamų pasekmių, *Įstatymo projekte nauja redakcija išdėstyto Įstatymo 13 straipsnyje* numatomos specialios sąlygos ir (ar) terminai administracinėms, viešųjų pirkimų byloms ir byloms dėl turto paėmimo visuomenės poreikiams nagrinėti, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme ir Civilinio proceso kodekse numatytas galimybes kitais įstatymais nustatyti specialiąsias ginčų nagrinėjimo sąlygas.

Dėl EEĮ projekto

EEĮ projekto 1 straipsnyje siūlomi EEĮ 20 straipsnio papildymai atsižvelgiant į patikimai prieinamų elektros energijos generavimo įrenginių svarbą užtikrinant patikimą elektros energetikos sistemos veikimą ir nuoseklų elektros energetikos sistemos planavimą.

EEĮ projekto 2 straipsnyje siūlomas EEĮ 67 straipsnio papildymas 1^l dalimi, kuria būtų nustatytas principas, kad gamintojų, kurie teikia avarijų, sutrikimų prevencijos ir likvidavimo paslaugas, reikalingas izoliuotam elektros energetikos sistemos darbui užtikrinti, kainos nereguliuojamos, išskyrus atvejus, kai perdavimo sistemos operatorius gauna pasiūlymą tik iš vieno

ar kelių susijusių ūkio subjektų arba kai elektros energetikos sistemos veikimui užtikrinti yra reikalingi visų gamintojų, galinčių teikti tretinio aktyviosios galios rezervo, skirto antrinio avarinio aktyviosios galios rezervo atkūrimui, bei avarijų, sutrikimų prevencijos ir likvidavimo paslaugą, reikalingą izoliuotam elektros energetikos sistemos darbui užtikrinti, pajėgumai. Šių paslaugų tiekėjai kiekvienais metais turės būti atrenkami aukciono būdu, užtikrinant skaidrų atrankos procesą. Tačiau numatomi ir saugikliai, jeigu tokių paslaugų tiekėjų rinkoje nebūtų pakankamai. Atitinkamai yra papildyta ir EEĮ 68 straipsnio 1 dalis.

EEĮ projekto 4 ir 5 straipsniuose siūloma pakeisti EEĮ 71 ir 72 straipsnius, papildant minėtą įstatymą nuostatomis dėl laikino elektros energijos persiuntimo nutraukimo ar apribojimo tinklų naudotojams. EEĮ 2 straipsnio 46 dalyje nurodyta tinklų naudotojo sąvoka, kuri apima tiek gamintojus (elektros energiją gaminančius vartotojus), tiek vartotojus. EEĮ 71 ir 72 straipsniuose yra nurodyti atvejai, kada operatorius dėl tam tikrų priežasčių (EEĮ nustatyta tvarka paskelbus ekstremaliąją padėtį, atliekant naujų vartotojų ar gamintojų elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų darbus, ar elektros tinklų priežiūros darbus) gali laikinai nutraukti ar apriboti elektros energijos persiuntimą tik vartotojams. Tačiau dėl minėtų priežasčių nutraukus (ar apribojus) elektros energijos persiuntimą vartotojams, elektros energijos persiuntimas automatiškai būtų nutrauktas ir kitiems tinklų naudotojams (gamintojams ar elektros energiją gaminantiems vartotojams). Atsižvelgdami į tai, kad elektros energijos persiuntimas gali būti laikinai nutrauktas ar apribotas ne tik elektros energijos vartotojams bet ir kitiems asmenims (gamintojams, elektros energiją gaminantiems vartotojams), kurių įrenginiai prijungti prie perdavimo ar skirstomųjų tinklų, siūlytina EEĮ 71 ir 72 straipsniuose nurodytą *vartotojo* sąvoką pakeisti į *tinklų naudotojo* sąvoką.

Šiuo metu EEĮ 71 straipsnyje yra reglamentuota nuostata, kad elektros energijos persiuntimas vartotojams gali būti laikinai nutrauktas nesant vartotojų kaltės ir vartotojų patirti nuostoliai nekompensuojami vykdant naujų elektros energijos vartotojų ar gamintojų prijungimo prie elektros tinklų darbus. Atsižvelgiant į tai, kad įgyvendinami ypatingos valstybinės svarbos projektai yra svarbūs visai visuomenei, siūloma EEĮ 71 straipsnį papildyti nuostatomis, kad tinklų naudotojų, įskaitant buitinius vartotojus, patirti nuostoliai, vykdant izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymą, nekompensuojami, jeigu jie atsiranda dėl aplinkybių, kurių prieš pradedant izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymą nebuvo galima numatyti ir kontroliuoti.

Dėl CPK projekto

Pažymėtina, kad siūlomų Civilinio proceso kodekso 80 straipsnio 1 dalies pakeitimų būtinybę pagrindžia praktinė perkančiųjų organizacijų ir perkančiųjų subjektų, įgyvendinančių ypatingos valstybinės svarbos projektus, patirtis vykdant šiems projektams įgyvendinti skirtus pirkimus.

Didžioji dalis ypatingos valstybinės svarbos projektams įgyvendinti skirtų pirkimų yra labai didelės vertės, siekiančios keletą ar net kelias dešimtis milijonų eurų. Dėl tokio dydžio užsakymų rinkos dalyviai tarpusavyje konkuruoja visomis priemonėmis, įskaitant ir piktnaudžiavimą skundžiant pirkimų procedūras ir jose priimtus sprendimus, nesant tokiame skundimui realaus ir objektyvaus pagrindo. Dėl tokių skundų ir nepagrįstai keliamų bylų yra užvilkinamos pirkimų procedūros ir yra vilkinamas ar netgi stabdomas ypatingos valstybinės svarbos projektų įgyvendinimas. Dėl tokio ypatingos valstybinės svarbos projektų įgyvendinimo vilkinimo ir (ar) stabdymo itin nukenčia viešasis interesas ir patiriama didelių tiesioginių ir netiesioginių nuostolių.

Todėl, siekiant išvengti piktnaudžiavimo nepagrįstais skundais tokiuose viešajam interesui ir visuomenei svarbiuose projektuose, kurie yra pripažinti ypatingos valstybinės svarbos projektais, yra siūloma taikyti didesnius žyminius mokesčius nei viešųjų pirkimų, skirtų įprastiems projektams įgyvendinti, byloje.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, *CPK projekto 1 straipsnyje* siūloma Civilinio proceso kodekso 80 straipsnio 4 punkte nustatyti išimtį dėl žyminio mokesčio dydžio byloje, kuriose ginčijami sprendimai, priimti atliekant viešuosius pirkimus dėl ypatingos valstybinės svarbos projektų. Šiuo pakeitimu siekiama užtikrinti, kad žyminis mokestis šiose byloje būtų proporcingas viešųjų pirkimų procedūrų pagrindu įgyvendinamo projekto reikšmei ir suteiktam ypatingos valstybinės svarbos projekto statusui. Taip pat apsaugoti perkančiąsias organizacijas / perkančiuosius subjektus nuo

nepagrįstų ieškinių ir viešųjų pirkimų procedūrų vilkinimo.

Siūlomi žyminio mokesčio dydžiai pirkimų, skirtų ypatingos valstybinės svarbos projektams įgyvendinti, bylose yra tikslingi, kadangi dauguma minimų pirkimų sutarčių būna itin didelės vertės, siekiančios keletą ar net keliasdešimt milijonų eurų. Pvz., esamas maksimalus žyminis mokestis (5000 eurų) nuo 1 mln. eurų pirkimo sutarties vertės sudaro vos 0,5 proc. Esant tokiai situacijai, tiekėjai, kurie nori piktnaudžiauti teise skusti pirkimų procedūrų metu priimtus sprendimus, už tokį ginčą turi sumokėti neproporcingai mažą žyminį mokestį, palyginus su pirkimo, kuriame keliamas nepagrįstas ginčas, sutarties verte. Tokie tiekėjai yra iš esmės skatinami nepagrįstai bylinėtis, kadangi toks bylinėjimasis kainuoja itin mažai, palyginti su ginčo pirkimo sutarties verte. Todėl, siekiant sumažinti nepagrįstų ginčų tikimybę, siūloma didinti žyminio mokesčio dydį.

Siūlomas reglamentavimas yra reikšmingas sklandžiam Lietuvos energetikos sistemos sujungimui su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu.

Numatomo teisinio reglamentavimo laukiami teigiami rezultatai:

- sudaromos teisinės prielaidos, reikalingos elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto tinkamam įgyvendinimui, nustatant detalesnes projekto įgyvendinimo sąlygas;
- sudaromos teisinės prielaidos Europos Sąjungos teisės aktų ir sudarytų tarptautinių susitarimų, susijusių su elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektu, tinkamam įgyvendinimui;
- elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto pripažinimas ypatingos valstybinės svarbos projektu užtikrins spartesnę ir efektyvesnę elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimą, leis priimti su elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimu susijusius sprendimus per įmanomai trumpiausius terminus;
- sukurtos teisinės prielaidos spartesniam teritorijų planavimo dokumentų, susijusių su elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektu, rengimui;
- sukurtos teisinės prielaidos, padėsiančios suvaldyti su elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projekto įgyvendinimo laiku susijusias rizikas galimų teisminių ginčų atveju.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymus neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai kriminogeninei situacijai ir korupcijai įtakos neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimti įstatymai užtikrins tinkamas teises prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos energetikos sistemos sujungimą su kontinentinės Europos elektros tinklais. Tai leis sustiprinti Lietuvos Respublikos energetinį ir nacionalinį saugumą. Taip pat bus eliminuota trečiųjų šalių infrastruktūros tiesioginė įtaka Lietuvos elektros energetikos sistemai ir padidės bendras elektros sistemų patikimumas regione. Tai turės teigiamą įtaką Lietuvos Respublikos verslo sąlygoms ir verslo plėtrai, kadangi elektros tiekimo patikimumas bus užtikrinamas veikiant sinchroniškai su Europos Sąjungos šalimis.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Vyriausybė turės peržiūrėti ir pakeisti Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu projekto koncepcijos ir projekto įgyvendinimo strategines kryptis, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. balandžio 25 d. nutarimu Nr. 449 „Dėl Lietuvos Respublikos elektros

energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu projekto koncepcijos ir projekto įgyvendinimo strateginių kryptių patvirtinimo“. Taip pat turės būti patikslintos Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. birželio 18 d. įsakymu Nr. 1-116 „Dėl Elektros tinklų naudojimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos Elektros tinklų naudojimo taisyklės ir Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. 1-261 „Dėl Energetikos valstybinės kontrolės ir vartotojų energetikos įrenginių kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Energetikos valstybinės kontrolės ir vartotojų energetikos įrenginių kontrolės tvarkos aprašas.

9. Ar Įstatymų projektai yra parengti laikantis Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Įstatymų projektų atitikimas Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymų projektai neprieštaruoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Įstatymų projektus, turės būti parengtas ir Vyriausybės patvirtintas elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektą sudarančių atskirų projektų sąrašas.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įstatymams įgyvendinti tikslinių valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšų neprireiks.

13. Įstatymų projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektai skelbiami Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje.

14. Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai yra „elektros energetikos sistemos sujungimas su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu“, „kontinentinės Europos elektros tinklai“, „Nepriklausomų Valstybių Sandraugos šalių elektros energetikos sistema (IPS / UPS sistema)“, „izoliuotas elektros energetikos sistemos darbas“, „sinchronizacija“, „elektros energetikos sistemų sinchronizacijos projektas“, „ypatingas valstybinės svarbos projektas“, „perdavimo sistemos operatorius“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Energetikos ministerijos
kalbos tvarkytoja
Aušra Siniuvienė
2019-03-15

Energetikos ministerijos
Teisės skyriaus patarėja
Dovilė Zajauskaitė
2019-03-15

Energetikos ministras

Žygimantas Vaičiūnas
2019-03-18